

တၢ်စံးဆၢမိၢ်ပၢ်အတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲ

တၢ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒၢခိဝံး-၁၅ လၢဖိသၣ်အဂီၢ်

စံးအံၣ်ဘၣ်ထွဲတၢ်မူတၢ်မဲ

ပီညါအတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်

(ပုၤတနီၤကိးလၢ Cool Science(ရူလဲစံးအံၣ်))

Messenger RNA(mRNA)

န့ၣ်အဘၣ်တၢ်မၤကွၢ်ဆီၤလၢပုၤလၢအဘၣ်တၢ်ဆါခဲစၢၣ်, ပုၤလၢအသ့ၣ်ထံတဖိးမံဒီးတၢ်တမံၤမံၤ, ဒီးပုၤလၢအဘၣ်စါစံတၢ်ဆါ(တၢ်ဆါယၢ်တမံၤယီၤဒီးခိဝံး-၁၉)တဖၣ်လဲန့ၣ်လီၤ.

mRNA တမ့ၢ်စံးအံၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အသီဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်လၢတချုးလၢခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါပၢ်ထီၣ်ဒ်ဘၣ်န့ၣ်အဂီၢ်အစီတတုၤလီၤတီၤလီၤဒ်ဘၣ်.

mRNA မ့ၢ်န့ၣ်လီၤဆူပနီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤအပူၤန့ၣ်အဟးဂီၤကွၢ်ချ့ဒ်မး အယိန့ၣ်အလိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢကစီၣ်ဆါန့ၣ်လီၤ.

ပုၤစံးအံၣ်ဖိတဖၣ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢသီအစံၣ်ပိလဲလၢပနီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤစီၣ်ဆါ mRNA ဒ်သီးကထိဒါခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါအဂီၢ်သ့ၣ်ဂုၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

အယိန့ၣ်, မ့ၢ်လၢခိဝံး-၁၉ အဂီၢ်န့ၣ်, ကသံၣ်ဒီသဒၢတၢ်ဆါ mRNAတကလုၢ်အံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအပူၤဖျးဒီးတုၤလီၤတီၤလီၤဒ်မးန့ၣ်လီၤ.

ပုၤဖိသၣ်တဖၣ်ကြးဆဲးကသံၣ်ဒီသဒၢခိ. မ့ၢ်, အကြးဝဲလီၤ.

- ခဲဆဲးပုၤဘၣ်ခိဝံး-၁၉ အသီတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤဖိသၣ်ဒီးပုၤသးစၢ်အါန့ၣ်ဒ် ၃၀ မျးကယၤန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤဖိသၣ်အါန့ၣ်ဒ်အဂၤ ၆၀၀ သံခီဖျိလၢခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်လၢပုၤဖိသၣ်အစဲရကၤသံဆါကတၢ်အခိၣ်ထံးကတၢ် ၁၀ မံၤအကျါန့ၣ်, ခိဝံး-၁၉ မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢအကျါန့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီသဒၢတၢ်ဆါဆဲးမၤစုၤလီၤတၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲလၢပုၤတၢ်ကျါသ့ၣ်ဒ်မးန့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီသဒၢခိဝံး-၁၉ အမၤတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤလၢတၢ်ကူစါယါဘျါအဂီၢ် ၉၀ မျးကယၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါတထံၣ်ဘၣ်ပုၤဆဲးကသံၣ်ဒီသဒၢလဲတဖၣ်အတုၤဘၣ်ခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါနးနးနီတဂၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယဖိမ့ၢ်ဘၣ်ဘူခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါလဲန့ၣ်အလိၣ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒၢခိ. မ့ၢ်, အလိၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤ.

- ဖိသၣ်တဖၣ်လိၣ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒၢဒ်သီးတၢ်ကဒိသဒၢဆီၤလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အါကလုၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီသဒၢကမၤဂုၤထီၣ်ပုၤဖိသၣ်အနီၢ်ခိကွၢ်ကြိဆါတၢ်ဆါအဘါတဖၣ် (နီၢ်ခိကွၢ်ကြိဆါ ဒီးထဲလဲတီၤဒီသဒၢ).
- ကသံၣ်ဒီသဒၢတၢ်ဆါကဒိသဒၢခိဝံး-၁၉ လၢအယၢ်အထၢဒီးကူစါယါဘျါပုၤလၢအဘၣ်ခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါလဲတဖၣ်အတၢ်ဆါပနီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်ဒီသဒၢခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါန့ၣ်အတၢ်ဒ်ဘၣ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်တမံၤမံၤ. တအိၣ်ဘၣ်.

- ကသံၣ်ဒီသဒၢခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါအတၢ်ဒ်ဘၣ်န့ၣ်ကအိၣ်ထီၣ်သးထဲတစီၢ်တလီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်အတၢ်ဒ်ဘၣ်တဖၣ်ကမ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်လီၤကီၢ်, တၢ်ဘုးသ့ၣ်တီၤသး, တၢ်ခိၣ်ဆါ, တၢ်ဂီၢ်သး, တၢ်ဟၢဖၤလူ, ဒီးတၢ်ဖျါဆါညၣ်ဆါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- Myocarditis(မဲအိၣ်ခၢ်ဒ်ထံးစဲ)တၢ်သးအညၣ်ထူၣ်ညိးမဲတၢ်ဆဲးဘၣ်ကသံၣ်ဒီသဒၢဝဲအလီၢ်ခဲန့ၣ်အကဲထီၣ်သးအိၣ်စ့ၤ ဒီးမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးသန့ၣ်ကတနးဒ်သီးပုၤလၢအဘၣ်ခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီသဒၢ(mRNA)တမၤဘၣ်ဒ်န့ၣ်တၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဆဲးကသံၣ်ဒီသဒၢခိဝံး-၁၉ လၢဖိသၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအချ့တလၢခါ. တချ့တလၢဘၣ်.

- တၢ်မၤလီၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ထွဲကသံၣ်ဒီသဒၢလၢအန့ၣ်လၢအဆဲးအတီၢ်ပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်စုးကီၤဒီးမၤဂုၤထီၣ်ဝဲဒၣ်ဒ်သီးပကဆဲးဘၣ်ကသံၣ်ဒီသဒၢလၢ ၉ လၢအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤလီၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ထွဲကသံၣ်ဒီသဒၢဆဲးစးထီၣ်အသးလၢ ၂၀၀၃ န့ၣ်လဲၤလဲၤခိဖျိလၢတၢ်ဆါစါစဲ(SARS)အယိန့ၣ်လီၤ. စါစဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ခိဝံး-၁၉ အဘူးအတၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဆါအနီၢ်ဂံၢ်ဒ်အါန့ၣ်တၢ်မၤလီၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်အဂ့ၢ်အကျါညီအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢအစဲရကၤပူၤအါန့ၣ်ဒ်အဂၤ ၁၅၀,၀၀၀ န့ၣ်လီၤပုၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်မၤလီၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါကသံၣ်ဒီသဒၢတၢ်ဆါဆဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကသံၣ်ဒီသဒၢခိဝံး-၁၉ တၢ်ဆါတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဆီၤလၢကအိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤဖျးအဂ့ၢ်ကတၢ်လၢပဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

